

**POZNAŃSKI PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA LATA 2020-2022**

POZNAŃ 2020

Spis treści

WPROWADZENIE	3
I. WYJAŚNIENIE POJĘĆ	4
II. STRUKTURA POZNAŃSKIEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	7
III. ZASOBY SYSTEMU WSPARCIA RODZINY.....	9
1. Ogólne kierunki zmian w strukturze poznańskich rodzin.....	9
2. Struktura poznańskich rodzin a ich sytuacja bytowa.....	10
3. Charakterystyka usług świadczonych na rzecz poznańskich rodzin	11
4. Oferta placówek wsparcia dziennego.....	13
IV. ZASOBY SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	16
1. Ogólne tendencje zmian w systemie pieczy zastępczej.....	17
2. Rodzinne formy pieczy zastępczej.....	18
3. Instytucjonalne formy pieczy zastępczej	23
4. Wsparcie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.....	26
V. PODSUMOWANIE.....	28
VI. PROGRAM WSPIERANIA RODZINY	31
VII. PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	36
VIII. MONITORING I EWALUACJA	42
IX. FINANSOWANIE.....	43

WPROWADZENIE

Poznański Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2020-2022 został przygotowany na podstawie analizy sprawozdań z realizacji Poznańskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2017-2019 oraz prac Zespołu do spraw opracowania Poznańskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2020-2022, powołanego zarządzeniem Nr 372/2019/P Prezydenta Miasta Poznania z dnia 17 kwietnia 2019 roku.

Po dokonaniu przeglądu założeń i efektów Programu z lat 2017-2019 zdecydowano o zachowaniu formalnego kształtu dokumentu i nadaniu takiej samej formy Programowi na lata 2020-2022. Wypracowana dotychczas struktura dokumentu programowego została oceniona pozytywnie jako właściwa i zawierająca wszystkie wymagane elementy.

Opracowany Poznański Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2020-2022 jest zgodny z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Poznański Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej ma na celu rozwój sieci pomocy dziecku i rodzinie będącym w różnych sytuacjach. Dotyczy on rodzin: wymagających wsparcia, zagrożonych dysfunkcyjnością oraz tych już dysfunkcyjnych.

Zakres programu koresponduje z kierunkami działań oraz celami przyjętymi w Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2020+¹ oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Poznania na lata 2019-2025². Proponowane działania koncentrują się na wspieraniu umiejętności wychowawczych rodziców, profilaktyce społecznej dzieci i młodzieży, optymalizacji działań związanych ze sprawowaniem pieczy zastępczej, rozwijaniu i podnoszeniu jakości form pieczy zastępczej oraz tworzeniu systemu wsparcia dla rodzin zastępczych.

Wszystkie działania wspierające rodziny charakteryzują się:

- wielowymiarowością i zintegrowanym podejściem,
- podmiotowością rodziny i szacunkiem dla jej prawa głosu w sprawach polityki rodzinnej,
- działaniami profilaktycznymi i zapewnieniem dostępu do powszechnych usług,
- uwzględnieniem organizacji pozarządowych we wspieraniu rodziny.

Zakładane cele i rezultaty zostaną osiągnięte, jeśli planowane w ramach programu zadania będą uwzględniały zasadę interdyscyplinarności (realizacja działań przez różnych specjalistów

¹ Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2020+, Priorytet 4. Przyjazne osiedla, Priorytet 5. Wspólnotowość i dialog społeczny (uchwała Nr XLI/708/VII/2017 Rady Miasta Poznania z dnia 24 stycznia 2017 r.).

² Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Poznania na lata 2019-2025 (uchwała Nr XI/162/VIII/2019 Rady Miasta Poznania z dnia 14 maja 2019 r.).

reprezentujących różne instytucje), kompleksowości (rozpatrywanie problematyki jako kwestii złożonej) oraz ukierunkowane zostaną na skuteczne osiągnięcie jak najlepszych efektów.

I. WYJAŚNIENIE POJĘĆ³

1. Asystent rodziny – prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Jeden asystent otacza opieką nie więcej niż 15 rodzin, a jego praca nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której ta praca jest prowadzona.

2. Rodzina zastępcza – rodzinna forma pieczy zastępczej zapewniająca dziecku opiekę i wychowanie w warunkach maksymalnie zbliżonych do warunków rodzinnych. Może być:

- a) **spokrewniona** – tworzona przez małżonków lub osoby, które są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (pradziadkowie, dziadkowie, siostra, brat),
- b) **niezawodowa** – rodzina tworzona przez małżonków lub osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (krewni i powinowaci, niespokrewnieni),
- c) **zawodowa** – rodzina tworzona przez małżonków lub osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, która otrzymuje wynagrodzenie za sprawowaną opiekę. W rodzinie może przebywać do 3 dzieci,
- d) **zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** – forma rodzinnej pieczy zastępczej o charakterze interwencyjnym. Jednocześnie może w rodzinie przebywać maksymalnie 3 dzieci przez okres 4 miesięcy, który w przypadkach szczególnie uzasadnionych może być wydłużony do 8 miesięcy,
- e) **zawodowa specjalistyczna** – forma rodzinnej pieczy zastępczej, w której umieszczone są dzieci na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, wymagających szczególnej opieki ze względu na niepełnosprawność lub sytuację życiową (małoletnie matki z dziećmi).

3. Rodzinny dom dziecka – forma rodzinnej pieczy zastępczej, w której może przebywać jednocześnie nie więcej niż 8 dzieci. Jest tworzony przez małżonków lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej.

³ Źródła definicji:

- a) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- b) Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2013,
- c) www.mpips.gov.pl.

4. **Rodzina wspierająca** – rodzina pomagająca rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Rodzina wspierająca współpracuje z asystentem rodziny.
5. **Rodzina pomocowa** – rodzina przejmująca opiekę nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad nim przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.
6. **Organizator rodzinnej pieczy zastępczej** – jednostka organizacyjna lub wyznaczony podmiot realizujący szereg działań i zadań z zakresu rodzinnej pieczy zastępczej.
7. **Pieczą zastępczą** – czasowa (czasem długoterminowa) opieka oferowana dzieciom i młodzieży pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej. Objęcie dzieci pieczą zastępczą następuje zawsze na podstawie postanowienia sądu opiekuńczego. W sytuacjach wymagających natychmiastowego działania w celu zabezpieczenia interesu dziecka taką decyzję mogą podjąć inne uprawnione służby lub sami rodzice, ale zawsze ostateczną decyzję podejmuje sąd. Termin „pieczę zastępcza” oznacza, że nawet będąc pozbawionym opieki rodzicielskiej, dziecko nadal powinno mieć dom, który może być domem zastępczym, instytucjonalnym czy rodzinnym, o ile będzie zapewniał dziecku stabilizację, bezpieczeństwo i wsparcie. W Polsce standardy pieczy zastępczej określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz wydane na jej podstawie akty wykonawcze.
8. **Placówka opiekuńczo-wychowawcza** – instytucjonalna forma pieczy zastępczej zapewniająca całodobową opiekę i wychowanie dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodzicielskiej. Wyróżnia się następujące rodzaje placówek: socjalizacyjną, interwencyjną, specjalistyczno-terapeutyczną, typu rodzinnego. W roku 2020 w każdym z wymienionych rodzajów placówek będzie mogło przebywać jednocześnie nie więcej niż 14 dzieci.
9. **Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego** – instytucjonalna forma pieczy zastępczej, która zapewnia całodobową opiekę i wychowanie, przy zachowaniu wymaganego standardu, dla łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej.

10. Placówka wsparcia dziennego – placówka, której celem jest wzmocnienie funkcji opiekuńczych rodziny. Może być prowadzona w formie:

- **opiekuńczej** – zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe,
- **specjalistycznej** – organizuje dziecku zajęcia socjoterapeutyczne, korekcyjne, terapeutyczne, kompensacyjne oraz logopedyczne,
- **pracy podwórkowej** – realizuje działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

11. Streetworking – forma pracy socjalnej podejmowanej w środowisku zamieszkania i przebywania jej adresata (dziecka i rodziny), której głównym celem jest poprawienie sytuacji życiowej dziecka i rodziny przy jej aktywnym współudziale. Metoda ta jest szansą dla dzieci ulicy na zbudowanie odpowiednich społecznie wartości i wypełnianie we właściwy sposób ról społecznych.

12. Ubóstwo ustawowe (ustawowa granica ubóstwa) – kwota dochodów, która zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego.

13. Minimum socjalne – wskaźnik mierzący koszty utrzymania gospodarstw domowych. Zakres i poziom zaspokajanych potrzeb według tego modelu winny zapewniać takie warunki życiowe, by na każdym z etapów rozwoju człowieka umożliwić reprodukcję jego sił życiowych, posiadanie i wychowanie potomstwa oraz utrzymanie więzi społecznych. Minimum socjalne oznacza zaspokajanie potrzeb konsumpcyjnych na relatywnie niskim poziomie, ale uwzględniającym zalecenia nauki (np. w zakresie żywienia), odpowiadającym powszechnie przyjmowanym normom prawnym (m.in. w zakresie oświaty, ochrony zdrowia). Minimum socjalne jest kategorią wyznaczającą próg, poniżej którego istnieje obszar niedostatku czy ubóstwa: stanowi górną granicę tego obszaru.

14. Minimum egzystencji (minimum biologiczne) – wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb konsumpcyjnych, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia i rozwoju psychofizycznego człowieka. Zaspokajanie potrzeb na tym poziomie i zakresie życiowym umożliwia jedynie przeżycie. Oznacza to, że powyższa kategoria może być uznana za dolną granicę obszaru ubóstwa. W skład koszyka minimum egzystencji wchodzi potrzeby mieszkaniowe i artykuły żywnościowe. Od 1995 r. szacowane jest przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych.

- 15. Wsparcie rodziny (system wsparcia rodziny)** przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych – zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji poprzez pracę podejmowaną z rodziną oraz w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.
- 16. Usługi opiekuńcze** – pomoc przyznawana na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej osobom, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub z innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione.
- 17. Specjalistyczne usługi opiekuńcze** – szczególny rodzaj usług opiekuńczych dostosowany do niepełnosprawności, schorzenia, świadczony w procesie leczenia, pielęgnacji przez specjalistów.
- 18. Poradnictwo specjalistyczne** – poradnictwo prawne, pedagogiczne i psychologiczne świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wskazują potrzebę wsparcia.
- 19. Praca socjalna** – ogół działań podejmowanych przez pracownika socjalnego, które mają na celu wzmocnienie lub odzyskanie zdolności osób do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez odgrywanie odpowiednich ról społecznych.

II. STRUKTURA POZNAŃSKIEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Celem głównym Poznańskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej jest zapewnienie dzieciom i rodzinom warunków rozwoju oraz pomocy w sytuacjach trudnych poprzez doskonalenie systemu wspierania rodziny, a także osiągnięcie standardów systemu pieczy zastępczej.

Główny cel sformułowano po analizie posiadanych zasobów oraz analizie potrzeb zarówno systemu wspierania rodziny, jak i systemu pieczy zastępczej, uwzględniając rekomendacje zdefiniowane w sprawozdaniach opracowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie i Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda”. Zostanie on osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych, zadań i działań określonych w dwóch mniejszych programach: Programie Wspierania Rodziny oraz Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej.

Dla przejrzystego określenia celów szczegółowych oraz zadań i działań mieszczących się w ich ramach, a także kierując się rozdziałem zadań nałożonym przez ustawodawcę,

przyjęto oddzielenie systemu wspierania rodziny od systemu pieczy zastępczej poprzez konstrukcję dwóch programów.

POZNAŃSKI PROGRAM WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ Cel główny – zapewnienie dzieciom i rodzinom warunków rozwoju oraz pomocy w sytuacjach trudnych poprzez doskonalenie systemu wspierania rodziny, a także osiągnięcie standardów systemu pieczy zastępczej	
1. PROGRAM WSPIERANIA RODZINY	
Cel szczegółowy I – wzmocnienie potencjału rodziny	
Cel szczegółowy II – zapewnienie usług, pomocy oraz świadczeń dla rodziny	
Cel szczegółowy III – wysoka jakość pracy osób wspierających poznańskie rodziny	
Cel szczegółowy IV – diagnoza potrzeb w zakresie wsparcia rodziny	
2. PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ	
Cel szczegółowy I – zapewnienie pieczy zastępczej każdemu dziecku w sytuacji kryzysowej adekwatnie do jego indywidualnych potrzeb	
Cel szczegółowy II – wysoka jakość pracy osób wspierających poznańskie rodziny	
Cel szczegółowy III – diagnoza potrzeb w zakresie doskonalenia systemu pieczy zastępczej	

Adresatami pierwszego programu są wszystkie osoby opiekujące się własnymi dziećmi, w szczególności te rodziny, które są lub mogą być zagrożone problemem niewydolności opiekuńczo-wychowawczej oraz innymi trudnościami i problemami życiowymi wpływającymi na jakość życia rodziny oraz wypełnianie jej podstawowych funkcji. Część działań jest również adresowana do specjalistów pracujących z rodzinami oraz do wszystkich mieszkańców Poznania.

Zadania i działania określone w drugim programie są skierowane przede wszystkim do osób, którym powierzono opiekę nad dziećmi, dzieci częściowo lub całkowicie pozbawionych opieki rodzicielskiej, pozostających w pieczy zastępczej i usamodzielniających się, wszystkich specjalistów pracujących zarówno z rodzinami, jak i z ich dziećmi w pieczy zastępczej oraz z osobami tworzącymi system pieczy zastępczej.

Poznański Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Systemu Pieczy Zastępczej jest ściśle powiązany z innymi programami i projektami realizowanymi w Poznaniu, takimi jak: Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie miasta Poznania w latach 2011-2020, Poznańskie Porozumienie Na Rzecz Ochrony Małych Dzieci „Taki mały a V.I.P”, Poznański program opieki nad dziećmi do lat 3 na lata 2016-2020, projekt „Poznań PRO-Rodzina – Karta Rodziny Dużej”, Kierunki działań i zadania Miasta Poznania na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych na lata 2012-2020, „Poradnictwo

specjalistyczne i terapia”, „Wolontariat z MOPR w poznańskich rodzinach”. Jest on również tworzony poprzez rozwój działalności statutowej jednostek systemu wspierania rodziny, np. Klubu Dobrych Rodziców i Klubu dla Rodzin Zastępczych w ramach Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda”.

Wymienione projekty są narzędziem służącym do prawidłowej realizacji założonych celów. Współdziałanie w ramach poszczególnych programów ułatwi osiągnięcie celów Poznańskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej.

III. ZASOBY SYSTEMU WSPARCIA RODZINY

Szczegółowe dane, dotyczące liczbowych wskaźników określających kondycję poznańskich rodzin oraz realizacji zadań ukierunkowanych na wsparcie rodzin i budowanie systemu pieczy zastępczej w Poznaniu, zawierają przedstawiane na bieżąco Radzie Miasta sprawozdania Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie i Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda”. Niniejszy Program zawiera dane przedstawiające w zarysie potrzeby poznańskich rodzin oraz przedsięwzięcia i instytucje będące zasobami Miasta Poznania w obszarze ich wspierania. Skonfrontowanie potrzeb z zasobami inicjuje działania niezbędne do zaspokojenia potrzeb poznańskich rodzin w zakresie opieki i wychowania.

1. Ogólne kierunki zmian w strukturze poznańskich rodzin

Poznań zajmuje 5. pozycję wśród miast w Polsce pod względem liczby mieszkańców (po Warszawie, Łodzi, Krakowie i Wrocławiu). Poznaniacy stanowią 1,4% ludności kraju oraz 15,6% mieszkańców województwa wielkopolskiego. W 2018 roku utrzymała się, trwająca od 1990 roku, spadkowa tendencja zaludnienia. Według prognozy demograficznej GUS w Poznaniu będzie postępować spadek liczby ludności. W ciągu 24 lat objętych prognozą w Poznaniu zmniejszy się ona (biorąc jako bazowy rok 2010) o 62,1 tys. osób, tj. o 11,3%. W 2035 r. liczba ludności Poznania ma wynieść 489,5 tys. osób.

Największy spadek nastąpi w grupie ludności w wieku produkcyjnym (o 68,9 tys. osób, czyli o 19%). Zmniejszy się także liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (o 13,3 tys. osób, czyli o 16%). Jedyna grupa, w której nastąpi wzrost liczebności (o 20,1 tys., czyli o 19%) to ludność w wieku poprodukcyjnym.

Od ponad 20 lat w Poznaniu notuje się niemal nieprzerwany wzrost długości trwania życia. W ostatnich 13 latach długość życia wydłużyła się więc o ok. 3 lata w przypadku mężczyzn i kobiet. Wśród 5 największych pod względem liczby ludności polskich miast Poznań zajmuje 3. pozycję (wraz z Wrocławiem) pod względem długości trwania życia mężczyzn

(po Warszawie i Krakowie, wyprzedzając Łódź), i 4. pod względem długości trwania życia kobiet (także wyprzedzając tylko Łódź)⁴.

2. Struktura poznańskich rodzin a ich sytuacja bytowa

Strukturę rodziny można rozpatrywać między innymi z punktu widzenia zagrożenia ubóstwem i poczucia deprywacji materialnej. Ubóstwo skrajne pozwala rodzinom wyłącznie na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych oraz zakup podstawowych artykułów żywnościowych. Granicę skrajnego ubóstwa oblicza się na podstawie minimum egzystencji, które szacowane jest przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (IPiSS). Uwzględnia ono jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia.

Rodziny, które osiągnęły ustawową granicę ubóstwa, są uprawnione do korzystania ze świadczeń z zakresu pomocy społecznej zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej.

Dokonując porównania danych za rok 2017 i 2018, można zauważyć spadek rodzin korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Poznaniu o ok. 3%. W 2017 r. z pomocy społecznej skorzystało ogółem 13 496 rodzin, w tym 3150 rodzin z dziećmi.

Natomiast w 2018 r. z pomocy korzystało o 401 rodzin mniej, tj. 13 095 rodzin, w tym 2797 rodzin z dziećmi.

Na przestrzeni kilku ostatnich lat dominującymi powodami korzystania ze świadczeń pomocy społecznej były cztery przesłanki:

- długotrwała lub ciężka choroba,
- niepełnosprawność,
- bezrobocie,
- ubóstwo rozumiane jako uzyskiwanie dochodów poniżej ustawowego kryterium dochodowego, które oscyluje na granicy „minimum egzystencji” określonego przez Instytut Pracy i Spraw Społecznych⁵.

Deprywacji materialnej podlegają w największym stopniu rodzice samotnie wychowujący dzieci. Na szczególną uwagę zasługują także rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym. Rodziny te częściej niż inne mają trudności z zapewnieniem odpowiedniej rehabilitacji wszystkim dzieciom – z reguły uwaga rodziców skupia się na jednym z dzieci. Niezaspokojenie potrzeb wszystkich dzieci może skutkować wzrostem poczucia deprywacji materialnej. W sferze edukacji niezaspokojenie potrzeb wiąże się z wykluczeniem poza

⁴ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Poznania na lata 2019 – 2025 (uchwała Nr XI/162/2019 Rady Miasta Poznania z dnia 14 maja 2019 r.).

⁵ Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie za 2018 r.

szkolnictwo integracyjne, w sferze zawodowej ma związek z wykluczeniem zawodowym – pozostawanie poza systemem szkoleń i zatrudnienia po ukończeniu szkoły specjalnej.

Podkreślić należy, że na sytuację rodziny wpływa jej niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, narastające nierozwiązane problemy, wczesne macierzyństwo, niska zaradność życiowa rodziców i opiekunów, co może skutkować umieszczaniem dziecka w pieczy zastępczej. W 2018 r. w poznańskich rodzinach zastępczych i w placówkach opiekuńczo-wychowawczych różnego typu przebywało 894 dzieci (662 w rodzinach zastępczych i 232 w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych)⁶. Okres dzieciństwa wiąże się z gwałtownym rozwojem zdolności umysłowych, fizycznych i emocjonalnych dziecka. Ich zaburzenie z przyczyn ubóstwa oraz dysfunkcjonalności rodziny niezwiązanej ze statusem materialnym negatywnie oddziałuje na rozwój dziecka. Jakość tego etapu życia wpływa na życie dorosłe. Z reguły status materialny i niematerialny dzieci w życiu dorosłym jest taki jak ich rodzin i społeczności, w której się urodziły i dorastają, dlatego istnieje ryzyko odtworzenia nierówności w kolejnych pokoleniach. Podstawowym ideałem współczesnych społeczeństw jest zapewnienie równości szans życiowych, co jest możliwe tylko w przypadku zniwelowania nierówności w okresie dzieciństwa.

3. Charakterystyka usług świadczonych na rzecz poznańskich rodzin

Realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ma na celu stworzenie spójnego, zapobiegającego dysfunkcjom, systemu pomocy dziecku i jego rodzinie, a w przypadku trudności rodziny w prawidłowym wypełnianiu swych funkcji (głównie o charakterze opiekuńczo-wychowawczym) zapewnienie specjalistycznego wsparcia mającego zagwarantować rodzinie taką pomoc, która wyeliminuje zagrożenie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej lub da możliwość powrotu do rodziny biologicznej, jeżeli już przebywa poza nią. Przepisy z zakresu ww. ustawy oraz akty prawne z nią powiązane przypisują gminom i powiatom obszerny katalog zadań, które powinny stanowić podstawę działań profilaktycznych w środowisku zamieszkania rodziny oraz podstawę do świadczenia pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej.

Pomoc mają świadczyć specjaliści i podmioty przygotowane do pracy z rodziną (poradnie, placówki wsparcia dziennego, organizacje pozarządowe i inne podmioty działające w obszarze rodziny i dziecka). Niezbędna jest sieć szeroko dostępnych ofert wsparcia profilaktycznego skierowanego do wszystkich rodzin. Natomiast rodziny w kryzysie powinny uzyskać specjalistyczne wsparcie w postaci m.in. asystenta rodziny, usług świadczonych

⁶ Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonania przez powiat zadań z zakresu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres od 1 lipca do 31 grudnia 2018 r.

przez rodzinę wspierającą, poradnictwa rodzinnego, terapii rodzinnej czy wreszcie klasycznej formy pomocy, jaką jest praca socjalna.

Obecnie mieszkańcy Poznania i ich dzieci mogą liczyć na bezpłatną pomoc poradni psychologiczno-pedagogicznych, punktów porad psychologiczno-pedagogicznych, punktów pomocy specjalistycznej prowadzonych przez organizacje pozarządowe dofinansowywane przez Miasto (szczegółowe informacje znajdują się na stronie internetowej www.poznan.pl w zakładkach: organizacje pozarządowe, zdrowie, dziecko, niepełnosprawni). Oferta skierowana do rodzin na etapie profilaktyki jest z pewnością niewystarczająca, często zależy od charakteru ofert złożonych w ramach dofinansowania z budżetu Miasta.

Miasto Poznań w postaci dotacji wspierało realizację zadań publicznych w obszarze wsparcia rodziny. W 2017 r. przeznaczono na ten cel 570 000,00 zł, w 2018 r. – 558 000,00 zł, w 2019 r. – 610 000,00 zł. Zadania, które były realizowane, to m.in.:

- pomoc na rzecz rodzin i dzieci, między innymi poprzez działania wolontaryjne w poznańskich rodzinach, rozwój i edukację małego dziecka,
- pomoc w ośrodkach wsparcia dla rodzin i dzieci,
- zapewnienie specjalistycznego poradnictwa i terapii rodzinnej dla rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich zadań.

Dzięki dotacjom udzielonym w 2018 roku ze specjalistycznego poradnictwa skorzystało 197 rodzin oraz 256 osób, z pomocy ośrodków wsparcia – 31 rodzin oraz 238 osób, a działaniami wolontaryjnymi objęto 531 rodziny i 1154 osób.

W 2017 roku 15 organizacji zawarło 19 umów na realizację zadań związanych z poradnictwem, wolontariatem, prowadzeniem ośrodków wsparcia oraz placówek wsparcia dziennego, w 2018 roku 16 organizacji zawarło 20 umów, a w 2019 roku 15 organizacji realizowało zadania w ramach 19 umów.

W szczególnej sytuacji są rodziny, w których rozpoczyna się kryzys opiekuńczo-wychowawczy, brakuje w nich umiejętności sprawnego prowadzenia gospodarstwa domowego lub powstają pewne niedomagania w systemie rodziny jako całości. Problemem jest nierzadko brak świadomości członków rodziny na temat rozpoczynających się trudności, tym bardziej, że wielu młodych po prostu nie zostało odpowiednio przygotowanych do odgrywania ról rodzinnych i życiowych. Ogromna odpowiedzialność spoczywa w tym momencie na pracownikach systemu oświaty i pomocy społecznej – nauczycielach, opiekunach, pracownikach socjalnych, kuratorach, lekarzach, jeśli takie osoby w jakikolwiek sposób stykają się z rodziną.

Niezwykle przydatną metodą pracy z rodzinami, w szczególności z rodzinami wieloprogowymi oraz ze społecznościami marginalizowanymi, jest praca środowiskowa. Pracując w ten sposób, można przezwyciężyć przemożny i destrukcyjny wpływ grupy

na dziecko i rodzinę. Aktywizowanie społeczności oraz praca grup samopomocowych wzmacniają jednostkę i przywracają jej poczucie kontroli nad własnym życiem. Tego typu metoda pobudza do rozwoju zaniedbane społecznie grupy. Jest inicjatywą, w którą warto inwestować, mając na uwadze możliwość uzyskania pomocy w środowisku lokalnym przez rodziny zagrożone dysfunkcjonalnością i już dysfunkcjonalne.

Ważnym aspektem są również usługi integracji społecznej i zawodowej kierowane do osób wykluczonych z rynku pracy, które służą podnoszeniu ich kompetencji życiowych i zawodowych w takim stopniu, aby mogły wejść na rynek pracy. Katalog usług jest tu szeroki – usługi realizują jednostki pomocy społecznej, centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej. Podkreślić należy, że ważną funkcję w tego typu oddziaływaniach pełni dopasowanie usług do potrzeb odbiorców. Celem jest kształcenie umiejętności pozwalających na odgrywanie ról społecznych i osiąganie założonych pozycji społecznych, nabywanie umiejętności zawodowych, przyuczenie do zawodu, podwyższanie kwalifikacji zawodowych oraz nauka zaspokajania potrzeb własnym staraniem.

4. Oferta placówek wsparcia dziennego

Na terenie miasta działa specjalistyczna placówka wsparcia dziennego Centrum Wspierania Rozwoju Dzieci i Młodzieży „Klub” przy ul. Sienkiewicza 11, z filią na os. Zwycięstwa. Centrum jest miejską placówką wsparcia dziennego w Poznaniu organizującą zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, funkcjonującą na podstawie przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Celem jej działalności jest wspieranie rodziny w sprawowaniu podstawowych funkcji poprzez objęcie pomocą szczególnie tych dzieci, które sprawiają problemy wychowawcze, charakteryzują się zaburzeniami zachowania, są zagrożone demoralizacją, przestępczością lub uzależnieniami, a także prowadzenie współpracy ze szkołą, jednostkami pomocy społecznej i innymi podmiotami w rozwiązywaniu problemów wychowawczych. Ze wsparcia placówki skorzystało w 2018 roku 198 dzieci (głównie w ramach zajęć prowadzonych w grupie, ale również indywidualnych, dopasowanych do potrzeb dziecka). Średnio w okresie nauki szkolnej z pomocy Centrum korzystało dziennie 25 dzieci, a w okresie wakacyjnym 17 dzieci. Program zajęć, sposób, zakres i specyfika realizowanych przez CWRDiM „Klub” programów są od wielu lat znane i cenione w poznańskim środowisku szkolnym i społecznym.

Ponadto na podstawie przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej funkcjonują placówki wsparcia dziennego dofinansowywane w ramach otwartego konkursu ofert. Zadaniem placówek wsparcia dziennego jest zapewnienie dzieciom opieki i wychowania, pomocy w nauce oraz organizacja czasu wolnego, zabawa i rozwój

zainteresowań. Placówki wsparcia dziennego mogą mieć charakter typowo opiekuńczy (w tym koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze), specjalistyczny (organizują zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne) lub mogą być prowadzone w formie pracy podwórkowej. Placówka wsparcia dziennego może łączyć również wszystkie wymienione powyżej formy działalności.

W 2017 roku Miasto Poznań przekazało na powyższy cel dotację w wysokości 258 885,00 zł dla 6 organizacji, w 2018 roku – 258 885,00 zł dla 6 organizacji, a w 2019 roku – 288 885,00 zł dla 7 organizacji.

Miasto Poznań dofinansowuje również z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych placówki wsparcia dziennego działające w formie świetlic socjoterapeutycznych oraz opiekuńczo-wychowawczych. Placówki te świadczą pomoc na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym.

W świetlicach socjoterapeutycznych oraz w placówkach wsparcia dziennego praca z dzieckiem odbywa się zarówno w formie zajęć grupowych, jak i spotkań indywidualnych. Zajęcia prowadzone są przez wykwalifikowaną kadrę, posiadającą wykształcenie kierunkowe w zakresie np. psychologii, pedagogiki, socjoterapii. Ważnym elementem pracy w świetlicach jest współpraca z rodziną dziecka, aby zmaksymalizować korzyści płynące z uczestnictwa w programie. Główne zadania świetlic to:

- sporządzenie diagnozy indywidualnej dziecka,
- prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych zgodnie z programem przygotowanym dla całej grupy i diagnozą indywidualną dzieci,
- praca ze stałymi grupami dzieci,
- praca z dziećmi w kontakcie indywidualnym,
- prowadzenie dokumentacji pracy z dzieckiem,
- utrzymywanie kontaktów z rodziną dziecka,
- współpraca z instytucjami, które mogą pomóc rodzinie w rozwiązaniu jej problemów,
- organizacja zajęć grupowych dla rodziców.

Placówki wsparcia dziennego funkcjonujące na terenie Poznania w 2019 roku

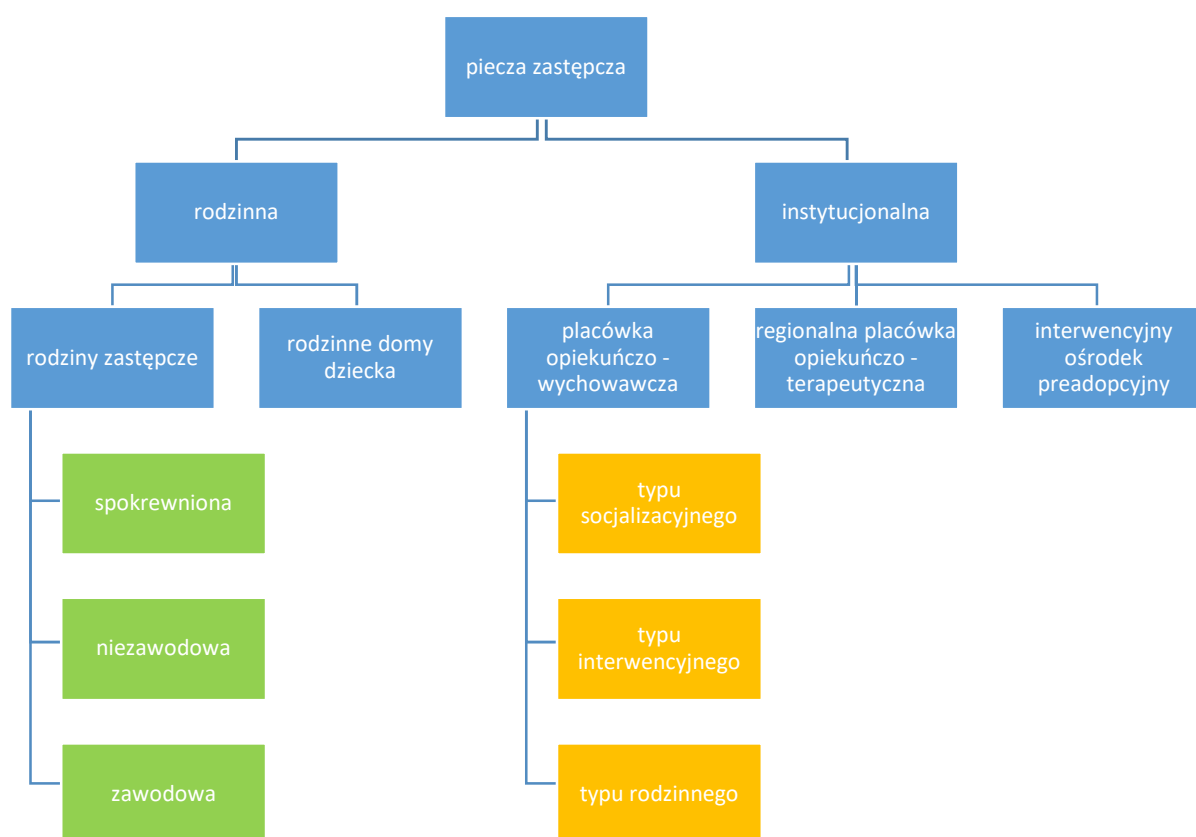
	Nazwa placówki	Nazwa organu prowadzącego	Forma prowadzenia placówki	Liczba miejsc w placówce
1.	Centrum Wspierania Rozwoju Dzieci i Młodzieży „Klub” siedziba: ul. Sienkiewicza 11 filia: os. Zwycięstwa 21	Miasto Poznań	specjalistyczna	250
2.	„Klub Pod Serduszkciem” ul. Zeylanda 9/1	Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „Szczęśliwy Dom”	opiekuńcza	30
3.	Świetlica Promyk ul. Gołężycka 12	Fundacja Pomocy Ludziom „Jest Nadzieja”	opiekuńcza	14
4.	Oratorium Maltańskie ul. Świętojańska 1	Oratorium Maltańskie	opiekuńcza	25

5.	„Salezjańskie Centrum Młodzieżowe” ul. Kolejowa 52	Inspektoriat Towarzystwa Salezjańskiego św. Jana Bosko	opiekuńcza	30
6.	Ognisko na Fyrtlu – Prowadzenie placówki wsparcia dziennego	Stowarzyszenie Towarzystwa Przyjaciół Dzieci TPD Piątkowo	opiekuńcza	30
7.	Projekt „W rytmie ulicy”	Stowarzyszenie Grupa Pedagogów Społecznych „RIPOSTA”	praca podwórkowa	14
8.	Pracownia Umiejętności „Amici” os. Lecha 104 a	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Rodzinom „AMICI”	opiekuńcza/ specjalistyczna	12
9.	Świetlica socjoterapeutyczna „Płomyczek” ul. Kosińskiego 28	Polski Komitet Pomocy Społecznej w Poznaniu	opiekuńcza/ specjalistyczna	20
10.	Świetlica socjoterapeutyczna „Tulipanki” ul. Taczaka 4	Polski Komitet Pomocy Społecznej	opiekuńcza/ specjalistyczna	30
11.	Świetlica socjoterapeutyczna Borówki ul. Borówki 4	Pogotowie Społeczne	opiekuńcza/ specjalistyczna	15
12.	Świetlica socjoterapeutyczna „Marianki” ul. Santocka 15	Parafia Rzymskokatolicka pw. Imienia Maryi	opiekuńcza/ specjalistyczna	40
13.	Świetlica socjoterapeutyczna „Motylarnia” os. Zwycięstwa 10 c	Fundacja Rozwoju Motylarnia	specjalistyczna	20
14.	Oratorium „Światelko” ul. Winiarska 52	Caritas Poznańska	opiekuńcza/ specjalistyczna	20
15.	Oratorium „Tęcza” ul. Taczaka 6/4 (grupa młodsza) ul. Taczaka 6/16 (grupa starsza)	Caritas Poznańska	opiekuńcza/ specjalistyczna	30
16.	Oratorium „Metanoia” ul. Taczaka 6/6	Caritas Poznańska	opiekuńcza/ specjalistyczna	15
17.	Świetlica socjoterapeutyczna „Nasza świetlica” ul. Mariacka 15	Stowarzyszenie na Rzecz Społeczności Lokalnej „Razem na Główniej”	opiekuńcza/ specjalistyczna	30
18.	Świetlica socjoterapeutyczna „Barwna” Szkoła Podstawowa nr 23 ul. Norwida 21	Szansa Fundacja w Poznaniu ul. Lotnictwa Polskiego 13A/3	opiekuńcza/ specjalistyczna	20
19.	„Uskrzydleni dzięki socjoterapii”	Fundacja Uskrzydleni ul. Bedlewska 6 Poznań	opiekuńcza/ specjalistyczna	25

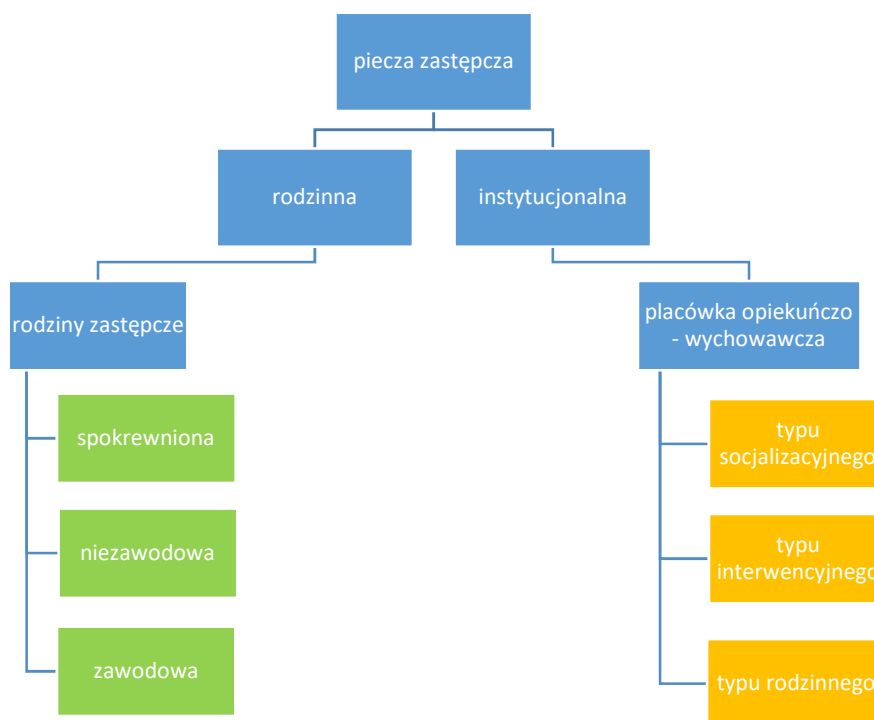
IV. ZASOBY SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Formą najbardziej zbliżoną do naturalnego środowiska, w jakim powinno wychowywać się dziecko, są rodziny zastępcze. Rolą systemu pieczy zastępczej jest zagwarantowanie dziecku bezpiecznego środowiska wychowawczego respektującego jego prawa takie jak: prawo powrotu do rodziny, utrzymania osobistych kontaktów z rodzicami, stabilnego środowiska wychowawczego, kształcenia, rozwoju uzdolnień oraz pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia.

Organizacja systemu pieczy zastępczej w Polsce



Organizacja systemu pieczy zastępczej w Poznaniu



1. Ogólne tendencje zmian w systemie pieczy zastępczej

Polski model opieki nad dzieckiem częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodzicielskiej został wskazany w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jego podstawę stanowi deinstytucjonalizacja.

Wprowadzając nowe przepisy, założono:

- ograniczenie roli placówek opiekuńczo-wychowawczych w opiece nad dzieckiem poprzez umieszczanie w nich dzieci początkowo powyżej 7 r.ż., a następnie powyżej 10 r.ż.,
- zbliżenie standardu opieki w placówkach do warunków istniejących w rodzinie wielodzietnej, przede wszystkim poprzez prowadzenie od 2021 r. wyłącznie placówek 14-osobowych,
- znaczne zwiększenie liczby rodzinnych form pieczy zastępczej (rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka),
- zintensyfikowanie i poszerzenie działań profilaktycznych w pracy z rodziną, w jej środowisku zamieszkania.

W okresie dochodzenia do wyznaczonych standardów pojawia się wiele trudnych wyzwań społeczno-ekonomicznych, m.in. związanych z: niestabilnością systemu pieczy zastępczej, niedostatkiem mieszkań chronionych, nieodpowiednią liczbą kandydatów do odgrywania roli rodziców zastępczych, niechęcią społeczności lokalnych do otwierania w ich pobliżu różnorodnych punktów opieki nad dziećmi, brakiem odpowiednio przygotowanej kadry, brakiem środków finansowych na efektywniejsze i nowoczesne, ale niekiedy droższe rozwiązania.

Ryzyko niepowodzeń w tym zakresie może być zmniejszone przez działania samorządu ukierunkowane m.in. na:

- upowszechnienie wiedzy wśród mieszkańców na temat rodzicielstwa zastępczego i pieczy zastępczej,
- zwiększenie dostępności lokalnych systemów wsparcia socjalnego, pedagogicznego i psychologicznego dla rodzin dysfunkcyjnych,
- promocję rodzicielstwa zastępczego i rozbudowywanie systemu motywacyjnego dla osób rozważających podjęcie działań na rzecz pomocy dziecku,
- zbudowanie systemu wolontariatu,
- prowadzenie kampanii społecznych oraz przekazywanie informacji poprzez media.

2. Rodzinne formy pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 180 ustawy z 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka i w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz finansowanie świadczeń pieniężnych wynikających z cytowanej ustawy.

W przypadku gdy powiat, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, nie ma wolnych miejsc w rodzinie zastępczej albo w placówce opiekuńczo-wychowawczej, występuje do powiatu prowadzącego tego typu rodzinę zastępczą lub placówkę o przyjęcie dziecka pozbawionego całkowicie lub częściowo opieki albo niedostosowanego społecznie. Powiat prowadzący taką placówkę lub posiadający rodzinę zastępczą ma obowiązek przyjąć to dziecko, jeżeli dysponuje wolnym miejscem.

Rodzina zastępcza to jedna z form opieki nad dziećmi, które nie mają właściwej opieki rodziców. W takiej rodzinie umieszcza się dziecko, którego rodzice zostali trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich albo władza ta została im czasowo ograniczona. Rodzina zastępcza zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie w atmosferze poszanowania jego godności i poczucia wartości, przy jednoczesnym zaspokajaniu jego potrzeb bytowych,

rozwojowych, psychospołecznych oraz emocjonalnych. Ważnymi aspektami wychowania w rodzinie zastępczej są zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa i realizacja jego indywidualnych potrzeb.

Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na mocy postanowienia sądu rodzinnego. Aby stać się rodziną zastępczą, kandydaci muszą przejść odpowiednie szkolenie i otrzymać zaświadczenie o uzyskaniu kwalifikacji. Spełnienie tego warunku nie jest konieczne w przypadku rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem. Muszą one jednak mieć pozytywną opinię dotyczącą spełniania warunków formalnych oraz zapewniania odpowiednich warunków bytowych i mieszkaniowych.

Realizacją zadań wobec rodzin zastępczych zajmują się organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, natomiast bezpośrednim wspieraniem rodzin w środowisku – koordynatorzy zatrudnieni przez organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. W Poznaniu funkcję organizatora pieczy zastępczej sprawują Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda” oraz Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie.

Zgodnie z zarządzeniem Nr 763//2011/P⁷ z dnia 1 grudnia 2011 r. w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie grodzkim Prezydent Miasta Poznania powierzył zadania organizatora rodzinnej pieczy jednostkom organizacyjnym Miasta Poznania.

Zadania Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie	Zadania Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda”
1) udzielanie informacji i przekazywanie dokumentacji dziecka przed jego umieszczeniem w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka (w ramach art. 47 ust. 1, 2 i 4 ustawy); 2) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, umieszczonych w rodzinach zastępczych objętych działaniem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Poznaniu, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających; 3) organizowanie opieki nad dzieckiem w przypadku gdy rodzina	1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka; 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej; 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka; 4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;

⁷ Zarządzenie Nr 333/2013/P Prezydenta Miasta Poznania z dnia 10 maja 2013 r. zmieniające zarządzenie w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie grodzkim Poznań.

zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku; 4) zatrudnianie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej obejmujących opieką rodziny zastępcze na terenie Grunwaldu, Piątkowa i Nowego Miasta; 5) wydawanie opinii zarezerwowanych dla instytucji organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, dotyczących obszaru i zakresu pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Poznaniu;	5) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji; 6) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych; 7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy; 8) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także Kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi; 9) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej; 10) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego; 11) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka; 12) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą; 13) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analiz dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka; 14) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego; 15) umożliwienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka uzyskania porady w poradni psychologiczno-pedagogicznej lub w innej poradni specjalistycznej oraz podjęcia specjalistycznej terapii; 16) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, umieszczonych w rodzinach zastępczych objętych działaniem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda” w Poznaniu;
---	--

	17) zatrudnianie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej obejmujących opieką rodziny zastępcze na terenie Jeżyc, Wildy i Starego Miasta; 18) wydawanie opinii zarezerwowanych dla instytucji organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, dotyczących obszaru i zakresu pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda”.
--	--

Zadanie polegające na poszukiwaniu dla dzieci pozbawionych czasowo lub długotrwale opieki rodziców odpowiedniego miejsca w systemie pieczy zastępczej realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. Niezmiernie ważnym zadaniem jest pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze. Od wielu lat w Poznaniu prowadzone są kampanie społeczne promujące rodzicielstwo zastępcze.

Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda”, wykonując zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Poznaniu, zajmuje się szkoleniem kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, oceną sytuacji dzieci w rodzinach zastępczych i oceną osób prowadzących rodziny zastępcze. Realizuje też szeroką i zróżnicowaną ofertę wspierania funkcjonujących już rodzin zastępczych (m.in. specjalistyczne poradnictwo indywidualne i grupowe), poszukuje i szkoli wolontariuszy wspomagających rodziny zastępcze, wspiera rodziny biologiczne dzieci, które są umieszczone w pieczy zastępczej. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie przekazuje rodzinie zastępczej informacje o umieszczanym dziecku, organizuje opiekę nad nim, gdy rodzina okresowo nie może tej opieki sprawować.

Liczba rodzin zastępczych w Poznaniu z podziałem na poszczególne typy rodzin

	2017 rok		2018 rok	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Liczba rodzin zastępczych ogółem	488	698	476	662
spokrewnione	306	390	305	385
niezawodowe (niespokrewnione z dzieckiem)	153	185	144	162
pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	9	66	7	56
specjalistyczne	7	12	7	14
zawodowe (bez specjalizacji)	14	49	14	50

W 2018 roku funkcjonowało w Poznaniu 7 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. Stanowią one alternatywną do placówek opiekuńczo-wychowawczych formę pieczy zastępczej nad dziećmi. Ich liczba, podobnie jak rodzin zastępczych niezawodowych, jest ciągle niewystarczająca w stosunku do występujących w naszym mieście potrzeb. Konieczne jest zatem dalsze prowadzenie promocji rodzicielstwa

zastępczego oraz wprowadzanie rozwiązań, które zachęciłyby potencjalnych kandydatów do podjęcia decyzji o pełnieniu funkcji jednej z form rodzinnej pieczy zastępczej.

Dzieci pochodzące z Poznania są umieszczane również w rodzinach zastępczych działających na terenie innych powiatów. Miasto Poznań także przyjmuje do swoich rodzin zastępczych dzieci pochodzące z innych powiatów. Zgodnie z art. 191 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej tego typu procedura wymaga zawarcia stosownego porozumienia między starostami właściwych powiatów. Na podstawie tych porozumień w 2018 r. w poznańskich rodzinach zastępczych przebywało 53 dzieci z innych powiatów. Miasto Poznań pokryło koszty utrzymania 190 poznańskich dzieci w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów.

W 2018 roku w ramach **Programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej „Asystent rodziny i Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej w roku 2018”** Miasto Poznań uzyskało dotację z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na pokrycie kosztów wynagrodzenia łącznie 30 etatów koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie – dotacja w wysokości 350 661,00 zł i w Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda” w wysokości 192 007,00 zł. Łączna wysokość dotacji – 542 668,00 zł (w 2017 r. Miasto Poznań uzyskało dotację w wysokości 619 009,81 zł na pokrycie kosztów wynagrodzenia 34 koordynatorów).

	Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (liczba osób)			
	2017 rok		2018 rok	
	Ogółem	w tym *	Ogółem	w tym*
Jednostka zatrudniająca				
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	26	21	25	21
Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda”	17	17	16	11
Razem	43	38	41	32
	Koszt wynagrodzenia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w zł			
	2017 rok		2018 rok	
	Ogółem	w tym*	Ogółem	w tym*
Jednostka zatrudniająca				
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	1 203 903,39	369 015,81	1 292 508,00	350 661,00
Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda”	369 277,82	247 385,14	233 396,95	192 007,00
Razem (wykonanie)	1 573 181,21	616 400,95	1 525 904,95	542 668,00

* w ramach Programu

W latach 2017-2018 nastąpił rozwój usług asystentury rodzinnej. Zadaniem asystentów jest towarzyszenie rodzinom, które przeżywają trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w tym samym czasie asystent może prowadzić pracę z maksymalnie 15 rodzinami. W 2018 roku asystenci zatrudnieni w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie pracowali łącznie ze 168 rodzinami, w których łączna liczba osób wynosiła 589, w tym: 274 dorosłych i 315 dzieci. Spośród tych rodzin 119 było objętych stałym wsparciem asystenta (rodziny podpisały umowę współpracy)⁸.

3. Instytucjonalne formy pieczy zastępczej

Dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej po wyczerpaniu możliwości znalezienia rodziny zastępczej bądź na jego prośbę jest umieszczane w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Placówka zapewnia mu całodobową, ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie, korzystanie ze świadczeń zdrowotnych, kształcenia oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne.

Całodobowy pobyt dziecka w placówce powinien mieć charakter przejściowy do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej bądź adopcyjnej. Istotna jest więc praca z rodziną biologiczną dziecka, prowadzona przez wychowawców i pracownika socjalnego placówki opiekuńczo-wychowawczej oraz asystenta rodziny i pracownika socjalnego z ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziców biologicznych, ponadto z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, którego jednym z zadań jest praca z rodziną biologiczną dziecka. Działania pracowników powyższych instytucji dotyczą m.in.:

- pomocy w wyjściu z kryzysu, który doprowadził do dezintegracji rodziny,
- pomocy w wyjściu z ciężkiej sytuacji materialnej,
- motywacji do utrwalania więzi z dzieckiem,
- przygotowania rodziców na powrót dziecka do domu,
- udzielania wskazówek, jak utrzymać więzy rodzinne,
- pomocy w budowaniu relacji między rodzeństwem.

⁸ Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Poznaniu za 2018 r.

Na terenie Poznania funkcjonują całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego, interwencyjnego oraz rodzinnego.

Nazwa placówki	Nazwa podmiotu prowadzącego	Liczba miejsc na dzień 30 czerwca 2019 r.
Placówka opiekuńczo-wychowawcza, Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda”	Miasto Poznań	socjalizacyjne – 20 interwencyjne – 8
Dom Dziecka nr 2	Miasto Poznań	socjalizacyjne – 21 interwencyjne – 9
Dom Dziecka nr 3	Miasto Poznań	socjalizacyjne – 23 interwencyjne – 5
Rodzinny Dom nr 1 „Agrafka”	Miasto Poznań	socjalizacyjne – 8
Rodzinny Dom nr 2	Miasto Poznań	socjalizacyjne – 5
Rodzinny Dom nr 3	Miasto Poznań	socjalizacyjne – 7
Rodzinny Dom nr 4	Miasto Poznań	socjalizacyjne – 6
Rodzinny Dom nr 5	Miasto Poznań	socjalizacyjne – 6
Rodzinny Dom nr 6	Miasto Poznań	socjalizacyjne – 6
Dom Opiekuńczo-Wychowawczy dla dziewcząt im. bł. Marii Karłowskiej	Zgromadzenie Sióstr Pasterek od Opatrzności Bożej	socjalizacyjne – 30
Ochronka „Jurek”	Towarzystwo Przywracania Rodzinie	socjalizacyjne – 6
Dom Młodzieży im. bł. Laury Vicuni	Towarzystwo Salezjańskie Inspektoriatu pw. św. Wojciecha	socjalizacyjne – 10 interwencyjne – 4
Dom Młodzieży im. św. Dominika Savio	Towarzystwo Salezjańskie Inspektoriatu pw. św. Wojciecha	socjalizacyjne – 10 interwencyjne – 4
Dom Młodzieży im. bł. Poznańskiej Piątki	Towarzystwo Salezjańskie Inspektoriatu pw. św. Wojciecha	socjalizacyjne – 10 interwencyjne – 4
Dom Młodzieży im. Michała Magone	Towarzystwo Salezjańskie Inspektoriatu pw. św. Wojciecha	socjalizacyjne – 4 interwencyjne – 10

W 2018 r. na mocy postanowień sądów w poznańskich placówkach przebywało 232 dzieci, z czego zdecydowana większość w placówkach socjalizacyjno-interwencyjnych.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących poza Poznaniem przebywało 73 dzieci.

Niestety, mimo podejmowanych działań i zawieranych z innymi powiatami porozumień, ciągle są dzieci oczekujące na wolne miejsca. Ze względu na niewystarczającą liczbę zgłaszających się kandydatów na rodzinne formy pieczy zastępczej oraz standard dotyczący liczby wychowanków w placówce opiekuńczo-wychowawczej (maksymalnie 30 w przypadku placówek funkcjonujących przed 1 stycznia 2012 roku i 14 w przypadku nowo tworzonych placówek) konieczne jest podjęcie działań umożliwiających rozwiązanie tej trudnej sytuacji.

Należy mieć również na uwadze liczbę dzieci pochodzących z Poznania i przebywających obecnie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów oraz konieczność osiągnięcia wyznaczonych przepisami ilościowych standardów przez inne powiaty, co w rezultacie może skutkować obowiązkiem zapewnienia opieki w Poznaniu dzieciom umieszczonym obecnie na terenie innych powiatów.

Główne przyczyny umieszczania dzieci w całodobowych miejskich placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz w placówkach działających na zlecenie Miasta

Lp.	Przyczyna umieszczenia dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej	2017		2018	
		1 poł.	2 poł.	1 poł.	2 poł.
1.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	83	74	79	90
2.	Uzależnienie rodziców od alkoholu	85	92	90	79
3.	Przemoc w rodzinie	36	35	27	26
4.	Pólsieroctwo	2	4	3	3
5.	Sieroctwo	1	2	1	0
6.	Długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców	0	3	3	2
7.	Niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców	2	0	3	3
8.	Pobyt rodziców za granicą	0	0	0	1
9.	Inne (porzucenie, podejrzenie o molestowanie seksualne, wniosek rodzica)	22	28	21	21

Średni miesięczny koszt utrzymania wychowanka w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez powiat grodzki Poznań oraz działających na jego zlecenie

Lp.	Placówka	2017	2018	2019
1.	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda”	7234,49	6656,74	8390,50
2.	Dom Dziecka nr 2	6 964,68	6930,49	7807,23
3.	Dom Dziecka nr 3	7 278,63	7622,33	9135,90
4.	Rodzinny Dom nr 1 „Agrafka”	3 899,35	4245,40	4610,68
5.	Rodzinny Dom nr 2	4 896,89	4737,52	5077,11
6.	Rodzinny Dom nr 3	3 563,57	3750,41	3747,26
7.	Rodzinny Dom nr 4	2 873,74	3475,13	3853,31
8.	Rodzinny Dom nr 5	3 686,85	4151,26	4349,14
9.	Rodzinny Dom nr 6	4 110,64	3826,86	4256,82
10.	Ochronka „Jurek” ul. Ochota 15	3 884,84	4420,48	4448,90
11.	Dom Młodzieży im. bł. Laury Vicuni	5 121,41	5941,21	7388,09
12.	Dom Młodzieży im. św. Dominika Savio	5 000,66	4907,68	5471,13
13.	Dom Opiekuńczo-Wychowawczy dla Dziewcząt im. bł. Marii Karłowskiej	2 202,69	2620,28	3333,27

4. Wsparcie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej

Osoba, która osiągnęła pełnoletniość w rodzinie zastępczej, oraz osoba pełnoletnia opuszczająca placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego jest objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną oraz pomocą:

- pieniężną na usamodzielnienie,
- pieniężną na kontynuowanie nauki,
- w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym,
- w uzyskaniu zatrudnienia,
- na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

W Poznaniu w 2018 r. pełnoletniość osiągnęło 63 wychowanków rodzin zastępczych, a instytucjonalne formy opieki opuściło 50 wychowanków pochodzących z terenu miasta Poznania. Wszystkim uprawnionym osobom została zapewniona pomoc finansowa mająca na celu życiowe usamodzielnienie się i integrację ze środowiskiem.

Forma udzielonej pomocy finansowej	Liczba osób / kwota	2017	2018
stała miesięczna pomoc na kontynuowanie nauki	liczba osób	236	234
	kwota	1 001 579	967 996
pomoc na usamodzielnienie	liczba osób	40	60
	kwota	198 864	292 262
pomoc na zagospodarowanie (w tym w formie rzeczowej)	liczba osób	62	53
	kwota	123 312	118 954

Osoby usamodzielniane, które opuściły rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczo-wychowawczą i nie mają możliwości powrotu do domu rodzinnego, mogą zamieszkać w mieszkaniu chronionym na okres niezbędny do usamodzielnienia (maksymalnie do ukończenia 25 r.ż.). Pobyt przedłuża się, uwzględniając konkretną sytuację wychowanka. Warunkiem ubiegania się o mieszkanie chronione jest: ukończenie 18 r.ż., kontynuowanie nauki lub podjęcie pracy zawodowej, realizacja indywidualnego programu usamodzielnienia oraz udokumentowane podjęcie starań o przyznanie mieszkania.

Na terenie miasta funkcjonują cztery mieszkania chronione przeznaczone dla usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

W ramach wsparcia mieszkaniowego zapewniono usamodzielniającym się i usamodzielnionym wychowankom rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych możliwość pobytu w mieszkaniu chronionym w 2018 roku dla 21 osób.

W przygotowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie Sprawozdaniu z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w 2018 r. wskazano na potrzebę dalszego pozyskiwania lokali, w tym tworzenia mieszkań chronionych dla usamodzielniających się wychowanków rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej oraz rozwijania specjalistycznego wsparcia dla tej grupy podopiecznych.

V. PODSUMOWANIE

Przedstawiona powyżej sytuacja poznańskich rodzin i systemu pieczy zastępczej pozwala wskazać na obszary, w których podejmowane działania są niewystarczające w stosunku do potrzeb omawianych w sprawozdaniach przygotowywanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu i Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda”, wymienianych w ocenach zasobów pomocy społecznej oraz analizie ofert, które są przekazywane do Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania na realizację zadań dla mieszkańców Poznania.

W ostatnich latach w obszarze wsparcia dzieci i ich rodzin zostały wprowadzone nowe rozwiązania legislacyjne, których efektywne wdrażanie wymaga szczególnej współpracy osób i podmiotów zajmujących się tą dziedziną życia społecznego. Podejście interdyscyplinarne, wyraźny podział zadań i procedury współpracy są warunkiem koniecznym z punktu widzenia zaspokojenia mieszkańców miasta.

Biorąc pod uwagę przekonanie ustawodawcy, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się dziećmi i wychowywaniu ich oraz ochrona rodziny mogą być osiągnięte przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami, należy podjąć działania mobilizujące do współpracy i efektywnego wdrażania niezbędnych zmian.

Cele, zadania i działania określone w załączonych poniżej programach zmierzają do wyrównania zaobserwowanych braków w zasobach poznańskiego systemu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zaoferowania mieszkańcom nowych, skutecznych rozwiązań w trudnych sytuacjach.

Program stanowi dokument elastyczny i otwarty. Oznacza to, że może podlegać modyfikacjom na skutek zmieniającej się rzeczywistości, rozpoznanych w trakcie programu potrzeb oraz wymogów prawnych.

Jednym z podstawowych zadań Zespołu ds. opracowania Poznańskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2020-2022 była ocena realizacji zadań Programu Wsparcia Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2017-2019 w kontekście działań, które należy kontynuować (lub podejmować nowe).

W trakcie analizy sprawozdań z realizacji programu w latach 2017-2019 zwrócono szczególną uwagę na zadania, które były realizowane przez Miasto oraz organizacje pozarządowe i odpowiadały na potrzeby mieszkańców Poznania:

1) w obszarze wspierania rodziny m.in. na:

- realizację projektów profilaktycznych oferujących wsparcie rodzinie, a także identyfikujących problemy rodziny, z których skorzystało w latach rocznie ok. 2000 osób;
- realizację projektów zapewniających wsparcie w formie opiekuńczej, specjalistycznej, pracy podwórkowej lub streetworkingu, na które każdego roku Miasto Poznań zawierało średnio 6 umów;
- realizację projektów gwarantujących wsparcie rodzin poprzez pracę wolontariuszy, przy których każdego roku pracowało ok. 45 wolontariuszy;
- rozwój oferty spędzania wolnego czasu, w ramach której w okresie 2017-2018 skorzystało ponad 5500 osób;
- realizację poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego, z którego średnio rocznie korzystało ok. 2800 osób;
- objęcie superwizją i szkoleniami specjalistycznymi osób pracujących z rodzinami, z czego korzystało średnio 300 osób rocznie;

2) w obszarze systemu pieczy zastępczej m.in. na:

- realizację zmiany lokalizacji placówki opiekuńczo-wychowawczej Dom Młodzieży z ul. Wojska Polskiego 53 na ul. Sarmacką/Aragońską oraz utworzenie czterech odrębnych 14-osobowych placówek;
- realizację programów oferujących wsparcie rodzinom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, z których średnio w roku korzystało 350 osób;
- utrzymanie liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
- realizację programów wspierających rodziny i dzieci przebywające w pieczy zastępczej głównie w ramach Klubu dla Rodzin Zastępczych działającego w Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda”;
- realizację programów dla rodzin biologicznych dzieci przebywających w różnych formach pieczy zastępczej dostosowanych do potrzeb rodziny (w ramach 3 programów, wsparciem objęto 52 rodziny);
- realizację projektów wspierających rodziny zastępcze poprzez pracę wolontariuszy (ok. 40 wolontariuszy rocznie);
- zorganizowanie superwizji oraz szkoleń specjalistycznych dla osób pracujących w systemie pieczy zastępczej.

Dokładnym odzwierciedleniem przeprowadzonych porównań i analiz Zespołu jest przygotowany w rozdziałach VI i VII szczegółowy opis celów, działań i zadań, które należy zrealizować. Wiele zadań i działań zapisanych w niniejszym Programie ma charakter stały,

związany z prawidłowym wdrażaniem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Jednakże w toku prac nad Programem powołany Zespół dokonał weryfikacji zapisów minionego programu, w tym połączenia zadań, zmiany ich brzmienia i wartości wskaźnika czy modyfikacji zadania.

Zespół zaproponował wprowadzenie również nowych zadań, które są odpowiedzią na zidentyfikowane nowe potrzeby. Jednym z nich jest ujednolicenie struktury organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. W Poznaniu funkcjonują dwie jednostki miejskie, które wykonują zadania zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda” poza funkcją organizatora rodzinnej pieczy zastępczej i jednostki wspierającej rodziny naturalne przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych prowadzi również placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego i interwencyjnego, która wymaga przekształcenia w związku z osiągnięciem standardu wymaganego od placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Ze względu na powyższą reorganizację oraz zadania administracyjno-finansowe realizowane przez Centrum Usług Wspólnych w Poznaniu na rzecz jednostek miejskich konieczne jest opracowanie nowego spójnego systemu zarządzania związanego z zadaniami organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Ponadto niezbędne jest utworzenie wspólnego zespołu administracyjnego dla miejskich placówek opiekuńczo-wychowawczych, które umożliwią zintegrowane zarządzanie zasobami kadrowymi. W Poznaniu funkcjonuje 6 placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. Placówki tego typu są małymi jednostkami kierowanymi przez dyrektora, który pełni również funkcję wychowawcy. W związku z tym zaburzona jest zastępowalność w wyniku zdarzeń losowych oraz realizacja uprawnień pracowniczych wynikających z Kodeksu pracy. Jednolite zarządzanie tego typu jednostkami w połączeniu z pozostałymi miejskimi placówkami opiekuńczo-wychowawczymi działającymi w Poznaniu pozwoli na wypełnienie obowiązków ustawowych.

VI. PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

Struktura celów, zadań i wskaźniki ich realizacji

CEL SZCZEGÓŁOWY I Wzmocnienie potencjału rodziny						
Lp.		Zadania	Wykonawca główny	Wykonawca współpracujący	Termin realizacji	Wskaźnik
1.	Upowszechnienie wśród mieszkańców Poznania wiedzy na temat możliwości wspierania rodziny					
	A.	Promowanie wśród mieszkańców Poznania pozytywnego wzorca relacji rodzinnych i wyróżniających się działań z zakresu wspierania rodziny	WZISS	CWR „Swoboda” (Klub Dobrych Rodziców), MOPR, PCŚ, organizacje pozarządowe	CWR „Swoboda” MOPR, PCŚ i organizacje pozarządowe 2020-2022	– liczba przedsięwzięć promujących oraz kampanii społecznych w stosunku do liczby wydarzeń miejskich – liczba uczestników wydarzeń
	B.	Utworzenie i bieżąca aktualizacja bazy informacyjnej o dostępnych usługach na terenie miasta	WZISS (strona poznan.pl)	MOPR, PCŚ, organizacje pozarządowe	zadanie ciągłe	liczba podmiotów, aktualizacja – częstotliwość, zainteresowanie (liczba wejść na stronę internetową)
2.	Zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego dla rodziny					
	A.	Opracowywanie i realizacja projektów profilaktycznych oferujących każdej rodzinie wsparcie oraz służących identyfikacji problemów rodzin z trudnościami w środowisku	WZISS	MOPR, PCŚ (CIR), organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione	zadanie ciągłe	– liczba podmiotów. – liczba projektów profilaktycznych oferujących wsparcie dla rodzin w kryzysie
3.	Zwiększenie dostępności placówek wsparcia dziennego					
	A.	Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego	WZISS	organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione	zadanie ciągłe	– liczba placówek wsparcia dziennego
	B.	Utworzenie placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie specjalistycznej	WZISS	CWRDiM „Klub”	zadanie ciągłe	– liczba nowo utworzonych placówek wsparcia dziennego
	C.	Realizacja projektów zapewniających wsparcie w formie opiekuńczej, specjalistycznej, pracy podwórkowej	WZISS	organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione	zadanie ciągłe	– liczba projektów/ofert placówek wsparcia dziennego – liczba uczestników projektów
4.	Zbudowanie systemu wsparcia wolontaryjnego dla rodzin					
	A.	Realizacja projektów gwarantujących wsparcie rodzin, w tym rodzin wspieranych przez wolontariuszy	WZISS	CWR „Swoboda”, MOPR, organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione	CWR „Swoboda”, MOPR, organizacje pozarządowe i inne	– liczba projektów – liczba wolontariuszy, z którymi podpisano umowy wolontariackie

					podmioty uprawnione 2020-2022	
	B.	Zorganizowanie przynajmniej jednej kampanii społecznej promującej wolontariat rodzinny	WZiSS	MOPR, CWR „Swoboda”, organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione	CWR „Swoboda”, MOPR, organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione 2020-2022	– liczba przeprowadzonych kampanii
5.	Realizowanie programów służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży oraz godzeniu przez dorosłych życia rodzinnego i zawodowego					
	A.	Zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego, poprzez między innymi organizowanie imprez dla dzieci i młodzieży oraz rodzin czy zajęć rozwojowych	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR, organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione, PCŚ	CWR „Swoboda”, MOPR, PCŚ, organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione 2020-2022	– liczba przedsięwzięć skierowanych do dzieci i młodzieży – liczba przedsięwzięć skierowanych do rodzin – liczba uczestników – liczba programów i projektów
	B.	Ułatwienie funkcjonowania rodziny w przestrzeni miasta Poznania poprzez istniejące miejskie programy i inicjatyw	WZiSS	PCŚ	zadanie ciągłe	– liczba programów – liczba rodzin korzystających z programów.
	C.	Rozwój opieki nad dziećmi do lat 3	WZiSS	PCŚ	zadanie ciągłe	– liczba dzieci korzystających z opieki
CEL SZCZEGÓŁOWY II						
Zapewnienie usług, pomocy oraz świadczeń dla rodziny						
Lp.		Zadania	Wykonawca główny	Wykonawca współpracujący	Termin realizacji	Wskaźnik
1.	Wzmocnienie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych					
	A.	Tworzenie i realizacja planów pracy z rodziną w środowisku zamieszkania	WZiSS	MOPR	zadanie ciągłe	– stosunek liczby rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny z zakończonym planem pracy i dodatnią, ostateczną oceną współpracy do liczby rodzin z zaplanowanym zakończeniem planu pracy w danym okresie
	B.	Zapewnienie mediacji rodzinnej	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR, organizacje pozarządowe,	CWR „Swoboda”, MOPR i organizacje	– liczba osób/rodzin objętych mediacją

					pozarządowe 2020-2022	
	C.	Świadczenie usług przez asystentów rodziny	WZiSS	MOPR	zadanie ciągłe	– liczba asystentów rodziny – liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny
	D.	Wspieranie codziennego funkcjonowania rodzin poprzez udzielanie świadczeń	WZiSS	PCŚ, MOPR	zadanie ciągłe	– stosunek liczby świadczeń udzielonych (wypłaconych) w terminie do 30 dni od dnia złożenia wniosku do liczby wszystkich udzielonych świadczeń
2.	Ułatwianie/umożliwianie rodzinom ze zdiagnozowanymi problemami uzyskania pomocy w zapewnieniu stabilizacji życiowej					
	A.	Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne i inne służące poprawie funkcjonowania rodziny	WZiSS	MOPR, CWR „Swoboda” (KDR)	CWR „Swoboda”, MOPR, organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione 2020-2022	– liczba porad udzielonych przez specjalistów w stosunku do liczby porad wymaganych (oczekiwanie powyżej 2 tygodni) z podziałem na rodzaje porad (pedagogiczne, psychologiczne, prawne, pielęgnacja i żywienie dzieci, wspomaganie rozwoju dziecka, wieloaspektowe wsparcie młodzieży usamodzielniającej się pochodzącej z rodziny z trudnościami, warsztaty praktyczne (gotowanie, sprzątanie, wsparcie w poszukiwaniu pracy itp.) – liczba porad w stosunku do liczby rodzin korzystających z poradnictwa w podziale na poszczególne rodzaje porad – liczba porad w stosunku do zapotrzebowania na porady w podziale na poszczególne rodzaje porad
	B.	Wsparcie rodzin przez rodziny wspierające	WZiSS	MOPR, organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione	zadanie ciągłe	– liczba rodzin wspierających – liczba rodzin objętych wsparciem rodzin wspierających
	C.	Zapewnienie pomocy specjalistycznej rodzinom z dziećmi z potrzebami zdrowotnymi	WZiSS	MOPR	zadanie ciągłe	– liczba rodzin korzystających – liczba dzieci, którym udzielono wsparcia

3.	Zapewnienie rodzinom pomocy w formie mieszkaniowej					
	A.	Realizacja „Programu mieszkań socjalnych ze wsparciem treningowym”	WZISS	BSL, MOPR, organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione	2020-2022	– liczba mieszkań socjalnych ze wsparciem treningowym przyznana rodzinom z dziećmi – liczba rodzin z dziećmi, które korzystały z mieszkania socjalnego ze wsparciem treningowym
	B.	Uruchomienie co najmniej jednego mieszkania treningowego przeznaczonego wyłącznie dla rodzin z dziećmi	WZISS	MOPR, organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione	2020-2022	– liczba mieszkań treningowych przyznana rodzinom z dziećmi – liczba rodzin z dziećmi, które korzystały z mieszkania treningowego
4.	Zapewnienie dziecku przebywającemu w pieczy zastępczej i jego rodzinie biologicznej wsparcia w dążeniu do ponownego wspólnego zamieszkania					
	A.	Realizacja działań zapewniających specjalistyczne wsparcie rodzinom biologicznym dzieci przebywających w pieczy zastępczej	WZISS	CWR „Swoboda” (KDR), MOPR, organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione	CWR „Swoboda”, MOPR organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione 2020-2022	– liczba programów – liczba osób objętych wsparciem – liczba rodzin biologicznych objętych wsparciem w stosunku do liczby rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy
	B.	Kontynuacja funkcjonowania i utworzenie nowych bezpiecznych miejsc spotkań dla rodziców biologicznych z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej	WZISS	CWR „Swoboda”, MOPR, organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione	CWR „Swoboda”, MOPR organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione 2020-2022	– liczba utworzonych miejsc spotkań – liczba zmodernizowanych miejsc spotkań
CEL SZCZEGÓŁOWY III						
Wysoka jakość pracy osób wspierających poznańskie rodziny						
Lp.		Zadania	Wykonawca główny	Wykonawca współpracujący	Termin realizacji	Wskaźnik
1.	Zapewnienie superwizji dla osób pracujących z rodzinami					
	A.	Przygotowanie i zapewnienie superwizji osobom pracującym z rodzinami w miejscu ich zamieszkania	WZISS	CWR „Swoboda”, MOPR	CWR „Swoboda”, MOPR 2020-2022	– liczba instytucji/osób objętych superwizją. – liczba przeprowadzonych superwizji u osób pracujących z rodziną w miejscu zamieszkania w stosunku do liczby osób pracujących z rodzinami

2.	Zapewnienie szkoleń specjalistycznych					
A.	Zorganizowanie i przeprowadzenie szkoleń specjalistycznych	WZISS	CWR „Swoboda”, MOPR, organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione	CWR „Swoboda”, MOPR organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione 2020-2022	– liczba szkoleń specjalistycznych – liczba osób objętych szkoleniami specjalistycznymi w stosunku do liczby osób pracujących z rodzinami	
3.	Doskonalenie metod, technik pracy z rodziną					
A.	Wdrażanie i doskonalenie metod pracy osób pracujących z rodzinami	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR, organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione	CWR „Swoboda”, MOPR organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione 2020-2022	– liczba wdrażanych standardów – liczba doskonalonych standardów	
CEL SZCZEGÓŁOWY IV						
Diagnoza potrzeb w zakresie wsparcia rodziny						
Lp.		Zadania	Wykonawca główny	Wykonawca współpracujący	Termin realizacji	Wskaźnik
1.	Współpraca interdyscyplinarna, w tym z uczelniami wyższymi					
A.	Wstępne określenie problemów systemu wspierania rodziny oraz przeprowadzenie badań w ich zakresie	WZISS	CWR „Swoboda”, MOPR, uczelnie wyższe, organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione	CWR „Swoboda”, MOPR organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione 2020-2022	– liczba badań	
2.	Prowadzenie systematycznych badań w zakresie identyfikacji problemów i zasobów systemu wsparcia rodziny					
A.	Przygotowanie planu i propozycji działań podejmowanych we współpracy z jednostkami badawczymi	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR, uczelnie wyższe, organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione	CWR „Swoboda”, MOPR, organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione 2020-2022	– liczba przygotowanych planów – liczba jednostek badawczych, które przystąpiły do współpracy	

VII. PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Struktura celów, zadań i wskaźniki ich realizacji

CEL SZCZEGÓŁOWY I						
Zapewnienie pieczy zastępczej każdemu dziecku w sytuacji kryzysowej – adekwatnie do jego indywidualnych potrzeb						
Lp.		Zadania	Wykonawca główny	Wykonawca współpracujący	Termin realizacji	Wskaźnik
1.	Upowszechnienie wśród mieszkańców Poznania wiedzy na temat systemu wspierania rodziny					
	A.	Promowanie wśród mieszkańców Poznania pozytywnego wzorca rodziny zastępczej i wyróżniających się działań z zakresu wspierania rodzicielstwa zastępczego	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR	CWR „Swoboda”, MOPR 2020-2022	– liczba uczestników przedsięwzięć – liczba działań promocyjnych w stosunku do liczby wydarzeń organizowanych przez Miasto Poznań – liczba uczestników konferencji – liczba zorganizowanych konferencji – liczba przeprowadzonych działań promocyjnych w mediach
	B.	Zorganizowanie kampanii społecznych poświęconych tematyce zastępczego rodzicielstwa	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR	CWR „Swoboda”, MOPR 2020-2022	– liczba kampanii poświęconych tematyce zastępczego rodzicielstwa – liczba zgłaszających się kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnych form pieczy zastępczej – liczba osób zgłaszających się na kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnych form pieczy zastępczej
2.	Stworzenie miejskiego systemu informacji o miejscach we wszystkich formach pieczy zastępczej					
	A.	Aktualizowanie bazy danych o wolnych miejscach w pieczy zastępczej	WZiSS	MOPR	zadanie ciągłe	– utrzymanie działającej bazy danych
	B.	Działanie całodobowego punktu, w którym Policja lub Sąd w sytuacjach interwencyjnych uzyskania informacji dotyczącą wolnych miejsc w pieczy zastępczej	WZiSS	MOPR, MCiK	zadanie ciągłe	– liczba zgłoszeń
3.	Wspieranie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej					
	A.	Poszerzanie i aktualizacja katalogu działań motywujących do utworzenia zawodowych rodzin zastępczych, szczególnie zawodowych	WZiSS	MOPR, BSL, CWR „Swoboda”	CWR „Swoboda”, MOPR i BSL 2020-2022	– liczba wdrożonych nowych działań

	B.	Zwiększenie liczby przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnych form pieczy zastępczej	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR	CWR „Swoboda”, MOPR 2020-2022	– liczba przeprowadzonych szkoleń – liczba przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnych form pieczy zastępczej, – liczba kwalifikacji na rodzinę zastępczą – liczba osób podejmujących się pełnienia roli rodziców zastępczych – liczba osób przeszkolonych w stosunku do liczby osób zgłaszających się na szkolenia
	C.	Tworzenie nowych zawodowych form pieczy zastępczej	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR	zadanie ciągłe	– liczba funkcjonujących zawodowych form pieczy zastępczej – liczba utworzonych nowych zawodowych form pieczy zastępczej – liczba szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej
	D.	Ujednolicenie struktury organizatora rodzinnej pieczy zastępczej	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR	CWR „Swoboda”. MOPR 2020-2022	– opracowanie struktury
	E.	Budowanie płynnej i efektywnej współpracy związanej z zadaniami organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Poznania	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR, organizacje pozarządowe	CWR „Swoboda”, Radni Miasta Poznania, MOPR 2020-2022	– powołanie zespołu roboczego ds. opracowania zasad funkcjonowania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Poznaniu
4.	Wspieranie i rozwój placówek opiekuńczo-wychowawczych spełniających standard					
	A.	Utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej 14-osobowej w miejsce Domu Opiekuńczo-Wychowawczego dla Dziewcząt prowadzonego przez Zgromadzenie Sióstr Pasterek	WZiSS	WGN, Zgromadzenie Sióstr Pasterek od Opatrzności Bożej	2020-2021	– liczba utworzonych placówek
	B.	Zmiana lokalizacji Domu Dziecka nr 2 przy ul. Pamiątkowej 28 poprzez utworzenie dwóch odrębnych 14-osobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych	WZiSS	WGN, WGKiM, DD2,	2020	– liczba utworzonych placówek
	C.	Utworzenie dwóch 14-osobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda”	WZiSS	WGN, CWR „Swoboda”	2020	– liczba utworzonych placówek
	D.	Tworzenie nowych placówek opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego	WZiSS	WGN	zadanie ciągłe	– liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego – liczba wychowanków

	E.	Utworzenie zespołu administracyjnego dla miejskich placówek opiekuńczo-wychowawczych	WZiSS	miejskie placówki opiekuńczo-wychowawcze	2020-2022	– termin realizacji – powołanie zespołu roboczego ds. opracowania zasad funkcjonowania zespołu administracyjnego dla miejskich placówek opiekuńczo-wychowawczych w Poznaniu
5.	Zwiększenie dostępności rodzin zastępczych do wsparcia psychologicznego, pedagogicznego i prawnego oraz innego specjalistycznego					
	A.	Opracowywanie i realizacja projektów profilaktycznych oferujących wsparcie każdej rodzinie zastępczej oraz systematyczne diagnozowanie potencjalnych trudności	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR	CWR „Swoboda”, MOPR 2020-2022	– liczba projektów profilaktycznych w stosunku do liczby rodzin zastępczych – liczba projektów w stosunku do liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej – liczba osób objętych projektami profilaktycznymi – liczba rodzin, które skorzystały przynajmniej z jednego projektu
	B.	Zagwarantowanie rodzinom zastępczym specjalistycznego wsparcia	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR	CWR „Swoboda”, MOPR 2020-2022	– liczba osób objętych wsparciem – liczba rodzin objętych wsparciem – liczba działań wsparcia specjalistycznego w stosunku do liczby rodzin zastępczych
	C.	Zagwarantowanie liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie ze standardem określonym w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR	zadanie ciągle	– liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej – liczba rodzin w stosunku do liczby koordynatorów – stosunek liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej mających pod swoją opieką max. 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka do liczby wszystkich koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej x 100%
	D.	Opracowanie bazy realizowanych projektów dla rodzin zastępczych	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR, organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione	CWR „Swoboda”, MOPR, organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione 2020-2022	liczba opracowanych baz danych z podziałem na: – bazy ofert wsparcia specjalistycznego – bazy instytucji wspierających dziecko i rodzinę
6.	Zapewnienie wsparcia dziecku przebywającemu w systemie pieczy zastępczej					
	A.	Monitorowanie funkcjonowania dziecka w pieczy zastępczej	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR	CWR „Swoboda”, MOPR 2020-2022	– liczba ocen – liczba ocen przyspieszonych – liczba sporządzonych ocen rodzin w stosunku do liczby rodzin zastępczych

						– liczba sporządzonych ocen przyspieszonych w stosunku do liczby rodzin zastępczych
	B.	Realizacja programów gwarantujących kompleksowe wsparcie dzieci w pieczy zastępczej	WZiSS	organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione	zadanie ciągłe	– liczba programów – liczba dzieci objętych wsparciem w ramach programów
7.	Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia					
	A.	Zapewnienie poradnictwa dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, nie później niż do ukończenia 25 roku życia	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR	CWR „Swoboda”, MOPR 2020-2022	– liczba pełnoletnich wychowanków, którym udzielono porady – liczba porad psychologicznych, pedagogicznych, prawnych udzielonych wszystkim usamodzielniającym się pełnoletnim wychowankom zgłaszających się o wsparcie
	B.	Tworzenie mieszkań chronionych dla pełnoletnich wychowanków rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej	WZiSS	MOPR	zadanie ciągłe	– liczba mieszkań chronionych – stosunek liczby miejsc dostępnych w mieszkaniach chronionych prowadzonych przez MOPR w stosunku do liczby usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej wymagających skierowania do mieszkania chronionego x 100%
	C.	Zapewnienie wsparcia w pozyskaniu mieszkań socjalnych dla wychowanków rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej	WZiSS	BSL	zadanie ciągłe	– liczba mieszkań socjalnych – liczba wychowanków, którzy otrzymali przydział

8.	Zbudowanie systemu wsparcia wolontaryjnego					
	A.	Zorganizowanie kampanii społecznych promujących wolontariat w pieczy zastępczej	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR, organizacje pozarządowe	CWR „Swoboda”, MOPR, organizacje pozarządowe 2020-2022	– liczba pozyskanych wolontariuszy – liczba pozyskanych wolontariuszy, z którymi podpisano umowy wolontariackie – liczba kampanii promujących wolontariat w pieczy zastępczej
	B.	Realizacja projektów gwarantujących wsparcie rodzin zastępczych i placówek poprzez pracę wolontariuszy	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR, organizacje pozarządowe	CWR „Swoboda”, MOPR, organizacje pozarządowe 2020-2022	– liczba projektów – liczba rodzin zastępczych korzystających ze wsparcia wolontariuszy w stosunku do liczby rodzin zastępczych – liczba placówek, z którymi wolontariusze podpisali umowy wolontariackie – liczba podpisanych umów z wolontariuszami w stosunku do roku poprzedniego – stosunek wolontariuszy przychodzących do odchodzących z wolontariatu w pieczy zastępczej w ujęciu rocznym
CEL SZCZEGÓŁOWY II						
Wysoka jakość pracy osób wspierających poznańskie rodziny						
Lp.		Zadania	Wykonawca główny	Wykonawca współpracujący	Termin realizacji	Wskaźnik
1.	Zorganizowanie superwizji dla osób pracujących w pieczy zastępczej					
	A.	Przygotowanie i zapewnienie superwizji zgodnie z potrzebami osób pracujących z rodzinami	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR	CWR „Swoboda”, MOPR 2020-2022	– liczba instytucji/osób objętych superwizją w stosunku do liczby instytucji/osób, które powinny być objęte superwizją
2.	Zapewnienie szkoleń specjalistycznych					
	A.	Zorganizowanie i przeprowadzenie szkoleń specjalistycznych	WZiSS	CWR „Swoboda” (Klub Dobrych Rodziców, Klub dla Rodzin Zastępczych, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza), MOPR	CWR „Swoboda”, MOPR 2020-2022	– liczba szkoleń specjalistycznych – liczba osób objętych szkoleniami specjalistycznymi – liczba pracowników objętych szkoleniami w stosunku do liczby pracowników merytorycznych pracujących w pieczy zastępczej – liczba przeprowadzonych ewaluacji szkoleń

CEL SZCZEGÓŁOWY III						
Diagnoza potrzeb w zakresie doskonalenia systemu pieczy zastępczej						
Lp.		Zadania	Wykonawca główny	Wykonawca współpracujący	Termin realizacji	Wskaźnik
1.	Prowadzenie systematycznych badań w zakresie identyfikacji problemów i zasobów systemu pieczy zastępczej					
	A.	Wstępne określenie problemów systemu pieczy zastępczej oraz przeprowadzenie badań w ich zakresie	WZiSS	CWR „Swoboda”, MOPR, uczelnie wyższe	CWR „Swoboda”, MOPR, wyższe uczelnie 2020-2022	– liczba badań – liczba działań zrealizowanych we współpracy z uczelniami wyższymi. – liczba prac magisterskich/doktorskich o tematyce z zakresu systemu pieczy zastępczej – liczba uczelni, które przystąpiły do współpracy
2.	Współpraca interdyscyplinarna, w tym z uczelniami wyższymi					
	A.	Przygotowanie planu i propozycji działań podejmowanych we współpracy z jednostkami badawczymi	WZiSS	uczelnie wyższe, organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione	zadanie ciągłe	– liczba działań zrealizowanych we współpracy z uczelniami wyższymi – liczba prac magisterskich/doktorskich o tematyce z zakresu systemu pieczy zastępczej – liczba uczelni, które przystąpiły do współpracy

VIII. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring będzie stałym i ciągłym procesem obserwacji zmian ilościowych i jakościowych, mającym na celu zapewnienie informacji na temat skuteczności podejmowanych działań oraz osiągniętych rezultatów. W ten sposób zostanie zapewniona bieżąca i etapowa kontrola stopnia realizacji nakreślonych zadań. Wypracowane wnioski będą stanowiły rekomendacje do określenia priorytetów zadaniowych oraz zabezpieczenia finansowego na wykonanie zadań. Po zakończeniu działań określonych w prezentowanym dokumencie sporządzony zostanie raport końcowy. Zostanie w nim dokonana ocena zrealizowanych przedsięwzięć oraz zostaną wskazane te formy działań, które powinny być kontynuowane w latach następnych, oraz te, które powinny ulec modyfikacji. W perspektywie długoplanowej monitoring umożliwi zatem obserwację i analizę adekwatności stosowanych metod zmierzających do osiągnięcia celu oraz ewentualnych zmian strukturalnych w zakresie kierunków działań.

Monitorowanie Programu odbywać się będzie na podstawie:

- sprawozdań rocznych z realizacji zadań przez jednostki zajmujące się poszczególnymi zadaniami,
- sprawozdania końcowego z realizacji Programu przedłożonego Radzie Miasta Poznania do końca III kwartału roku 2023.

Określone dla zadań wskaźniki mają charakter jakościowy i ilościowy oraz odnoszą się bezpośrednio do oczekiwanych efektów działań. W ramach poszczególnych celów i zadań wskazano podmioty odpowiedzialne za ich realizację, rozumianą jako nadzór nad wykonaniem zadania.

W ramach ewaluacji prowadzona będzie:

- wstępna informacja o podejmowanych działaniach w ramach programów,
- bieżąca informacja na podstawie sprawozdań,
- okresowo informacja o realizacji standardów opieki i wychowania wobec dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

IX. FINANSOWANIE

Program jest finansowany ze środków budżetowych Miasta Poznania. Poszczególne podmioty odpowiadające za jego realizację mogą pozyskiwać dodatkowe środki finansowe z administracji rządowej oraz innych źródeł, m.in. ze środków unijnych. Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu systemu pieczy zastępczej, przy czym wysokość dotacji nie może przekroczyć 50% wydatków przeznaczonych na realizację zadania.

Do podstawowych źródeł finansowania programów należą:

- budżet Miasta Poznania,
- budżet państwa,
- środki finansowe z funduszy unijnych pozyskane zarówno przez jednostki organizacyjne Miasta, jak i organizacje pozarządowe i inne podmioty realizujące projekty społeczne w partnerstwie z Miastem,
- środki finansowe podmiotów współpracujących z Miastem w zakresie realizacji zadań Programu, w tym na podstawie ustawy z dnia 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi oraz ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym.

Członkowie zespołu do spraw opracowania Poznańskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2020-2022:

- Małgorzata Pawlik-Pawłowska – Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania,
- Mariusz Zielaskowski – Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania,
- Marlena Awuku – Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania,
- Anna Malewicz-Kozak – Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania,
- Katarzyna Sroka – Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda”,
- Patrycja Michalak-Wachowiak – Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda”,
- Katarzyna Tarłowska – Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda”,
- Anna Krakowska – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu,
- Piotr Czajka – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu,
- Marta Kempieńska – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu,
- Marek Oziemkowski – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu,
- Damian Napierała – Poznańskie Centrum Świadczeń w Poznaniu,
- Urszula Mańkowska – Poznańskie Centrum Świadczeń w Poznaniu,
- Renata Grudzińska – Poznańskie Centrum Świadczeń w Poznaniu,
- Wiktoria Jaciubek – Fundacja Dziecko w Centrum,
- Marzena Affeldt – Fundacja Dziecko w Centrum,
- Jolanta Graczyk-Ögdem – Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka,
- Marta Podłużny – Instytut Małego Dziecka im. Astrid Lindgren,
- Magdalena Stawicka – ZERO-PIĘĆ Fundacja na rzecz zdrowia psychicznego małych dzieci,
- Barbara Belchnerowska – Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Równy Start”
- Marta Wróblewska – Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Równy Start”